

I. REŠTRUKTURALIZÁCIA

*„Bedlite teda o seba a o celé stádo,
v ktorom vás Duch Svätý ustanovil za biskupov,
aby ste pásli cirkev Božiu,
ktorú si vydobyl svojou krvou.“*

Sk 20, 28

1) Úvod

„Sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery sa zaručujú... Každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní. Cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti samy, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov.“ Tento výber z článku 24 Ústavy Slovenskej republiky bol zvolený zámerne. Má nám pripomenúť, že len my sami, sme dnes zodpovední za stav našich vecí. Pamätajme na to, keď budeme rozprávať a diskutovať o tom, ako najlepšie usporiadať si veci vo vnútri cirkevnej štruktúry. Podľa našej Cirkevnej ústavy nikto iný, len členovia Synody budú mať to právo rozhodnúť, ako štruktúra našej ECAV napokon bude vyzeráť. Ale právo vyjadriť sa máme všetci. Využime toto právo už teraz, keď je ešte priestor na diskusiu.

A prosme Pána Boha, aby nám dal čisté srdce i jasnú myseľ, aby sme skromní dokázali rozpoznať a prijať názor múdrejší ako je ten môj vlastný, ale i dostatok presvedčivej argumentácie a sily neuhnúť tam, kde sebeckvo a pýcha, nedostatok lásky a pochopenia chceli by pochovať pravdu.

A keď nás budú chcieť ovládnuť vášne, spomeňme si na Ž 111, 10: *„Počiatkom múdrosti je bázeň pred Hospodínom; všetci sú rozumní, čo robia tak. – Naveky trvá jeho chvála.“*

2) Desať rokov prác na reštrukturalizácii ECAV na Slovensku

a) Rok 1998

Synoda Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku na svojom zasadnutí, ktoré sa konalo v dňoch 25. až 27. júna 1998 v Martine prijala uznesenie C/8, ktoré znelo: „Synoda ukladá Generálnemu presbyterstvu ECAV preskúmať možnosť zjednodušenia organizačnej štruktúry na Slovensku¹ po roku 2000 s prihliadnutím na súčasne usporiadanie Slovenskej republiky. Toto uznesenie vzniklo v pracovnej skupine „2“ synody Hospodárenie cirkvi – Cirkev a štát – Cirkevná legislatíva. Z archívnych materiálov sa nedá zistiť, aká diskusia tomu v pracovnej skupine predchádzala; zápisnice z následných zasadnutí generálneho presbyterstva z 2. 10. 1998 a 4. 2. 1999 však dokumentujú, že nejasnosti okolo zadania úlohy pretrvávali od začiatku prác, názory sa rôznili na tom, čo sa má preskúmať, ako sa to má preskúmať a kto to má preskúmať. Napriek tomu (alebo vzhľadom k tomu), že sa GP nedokázalo zjednotiť ani na okruhoch otázok, bolo rozhodnuté, že sa zriadi komisia, ktorá by sa uznesením synody zaoberala.

b) Rok 1999

Na najbližšej synode v roku 1999 v Krajnom v správe, ktorú synode nepredkladalo generálne presbyterstvo zodpovedné za plnenie uznesenia, ale priamo komisia, sú rozobraté okruhy problémov:

- duchovný rozvoj cirkvi a fungovanie diakona a kňaza
- služba laických pracovníkov vo všetkých COJ
- funkčnosť štvorstupňového riadenia cirkvi
- hospodárska efektívnosť cirkvi v súčasnej štruktúre

Odhliadnuc od toho, že nastolený okruh problémov presiahol pôvodné zadanie synody, ktorá určila generálnemu presbyterstvu „iba“ preskúmať možnosť zjednodušenia štruktúry ECAV s prihliadnutím na nové usporiadanie SR, je zaujímavé po desiatich rokoch čítať, aké okruhy problémov vtedy cirkev trápili, ktoré sa v priebehu 10 rokov vyriešili „samy“ a v riešení ktorých problémov sme sa nepohli. Vtedy komisia považovala seniorát „za najslabší článok v organizačnej štruktúre cirkvi“ a už vtedy sa nastolila otázka, ktorá testovala v cirkvi reakciu na to, či vôbec senioráty majú mať právnu subjektivitu, alebo naopak - či sa má udržať tendencia posilňovania postavenia seniorátov aj znovooprášenu myšlienkou stálych sídiel seniorských úradov s tým, že senior by nemal mať vlastný zbor.

Kriticky sa hodnotil vzťah medzi biskupmi, „konkurenčné“ správanie sa biskupských úradov, už aj na verejnosti zjavná nejednotnosť v zbore biskupov a zasahovanie si do kompetencií medzi biskupmi. Kritike bola podrobená aj nerovnocennosť postavenia dištriktuálneho biskupa a dištriktuálneho dozorca, kde „predsedníctvo dištriktu komisie je tvorené na 90% biskupom“ Synoda uvedenú správu vzala na vedomie.

c) Rok 2000

Posun v myšlienke celej reštrukturalizácie nastal na synode, ktorá sa konala 26. až 28. 10. 2000 v Bratislave. Táto synoda uložila generálnemu presbyterstvu v uznesení C/3 už priamo „spracovať návrh zmeny organizačnej štruktúry cirkvi tak, aby mohla byť schválená minimálne 2 roky pred ukončením volebného obdobia.“ Na splnenie tohto uznesenia sa rozhodlo generálne presbyterstvo na svojom zasadnutí 30. 11. až 1. 12. 2000 rozhodlo a na zasadnutí 1. 2. 2001 vymenovalo novú komisiu.

---

¹ Zrejme sa uznesenie týkalo štruktúry ECAV na Slovensku, i keď takto to v uznesení explicitne uvedené nebolo.

d) Rok 2001

Predseda komisie na synode 2001 vo svojej správe predniesol závery z dvoch zasadnutí komisie, ktoré sa konali 4. 4. a 31. 5. 2000. V zmysle poverenia generálneho presbyterstva sa komisia okrem samotnej reštrukturalizácie venovala aj rozvoju misie, čo samotní synodáli hodnotili ako dve rozdielne problematiky. K štruktúre cirkvi komisia predložila zoznam cieľov, ktoré sa reštrukturalizáciou majú dosiahnuť:

- posilniť v ich bohoslužobnom, pastorálnom a misijnom pôsobení
- zvýšiť povedomie spoločných cieľov a zvýšiť sebestačnosť cirkvi
- posilniť cirkev v jej misijnej zodpovednosti v spoločnosti
- zlepšiť starostlivosť o ordinovaných a neordinovaných spolupracovníkov
- identifikovať neopakovateľné úlohy vyšších COJ – seniorátov, dištriktov a cirkvi
- preformulovať úlohu seniorátu na vnútromisijný rozvoj zborov, homiletickú prácu a pastorálne spoločenstvá farárov

Do ďalšej synody si samotná komisia stanovila úlohy – analýza súčasného stavu, historický prehľad zmien územno-organizačných jednotiek cirkvi na Slovensku, prehľad o organizačnej štruktúre niektorých cirkví v SR, obsahová náplň organizačnej štruktúry a návrh organizačnej štruktúry a synoda prijala uznesenie F5 „Synoda žiada Komisiu pre reštrukturalizáciu ECAV, aby do konca roku 2001 predložila návrh potrebných zmien v cirkvi s právnou a finančnou analýzou tak, aby v prvom polroku 2002 prešiel pripomienkovaním v seniorátoch za cieľom prípravy novej Cirkevnej ústavy“.

e) Rok 2002

Komisia ďalší rok okrem práce na plnení uvedeného uznesenia synody sa zaoberala aj úlohou z generálneho presbyterstva na nové pomenovanie funkcie generálneho biskupa. Komisia spracovala jednotlivé materiály, ako boli definované v predchádzajúcom odseku a tieto predložila 5. 4. 2002 na rokovanie GP. Toto grémium však svojím uznesením zaviazalo komisiu prepracovať uvedené materiály do jednoduchšej formy, doplniť o ekonomické aspekty a variantne predložiť opäť na rokovanie GP. To sa udialo a 17. 5. 2002 GP vyslovilo ďalšie požiadavky na Hospodársky výbor ECAV, Právny výbor ECAV a Predsedníctva dištriktov s tým, že až po opätovnom ich prerokovaní v GP budú dané seniorátom na diskusiu. V správe predloženej synode, ktorá sa konala 20. až 22. júna 2002 v Bratislave, predseda komisie zaznamenáva rôzne otázky, ktoré v súvislosti s prácou komisie sa objavujú – od jednej krajnosti, „či sa prácou komisie nedeštruuje naša cirkev“, po druhú krajnosť, „keď od reštrukturalizácie si sľubujeme duchovné prebudenie v cirkvi“. V zaznamenanej diskusii k tomuto bodu už badať obavy niektorých synodálov, aby sa nepracovalo len na jednom variante „schválenom“ generálnom presbyterstvom, ale aby sľubovaná diskusia v seniorátoch bola aj k variantným riešeniam.

f) Rok 2003

V októbri 2002 bol Komisiou pre reštrukturalizáciu cirkví predstavený materiál „Základné ciele a dôvody pre zjednodušenie organizačnej štruktúry ECAV na Slovensku“. Z uvedeného materiálu ako najpodstatnejšie možno vybrať nasledovné: „Po vypracovaní viacerých analýz členenia cirkví v minulosti, fungovania terajšej štruktúry a po zohľadnení tradície i súčasných potrieb cirkví, komisia navrhuje (okrem iného) spojiť súčasné senioráty (spravidla dva) a okrem doterajších práv a povinností seniorátov im poskytnúť práva a povinnosti súčasných dištriktov. Spojené senioráty navrhujeme pomenovať dištriktmí. Tým by sa vytvorilo 7

celkom nových dištriktov. Sídla súčasného Východného a Západného dištriktu by ostali zachované ako sídla dvoch nových dištriktov. Senioráty v novej štruktúre by nadobudli celkom novú podobu. Tvorilo by ich 5 – 15 cirkevných zborov. Nemali by právnu subjektivitu. Keďže by boli menšie, muselo by ich byť viac. Stali by sa pastorálnymi, modlitebnými a homiletickými spoločenstvami farárov. Keďže by neboli administratívnymi zložkami, nemali by dozorcov, presbyterov ani konventy, zápisnice a nevypracovávali by správy.“ Tento návrh sa však stretol najmä zo strany seniorátov stretol s nevoľou a synoda, ktorá sa konala 26. 6. 2003 v Bratislave bod 13 Správa komisie pre reštrukturalizáciu cirkvi vypustila z programu a správa sa neprerokovala.

g) Rok 2004

V ďalšom období pracovala komisia pre zjednodušenie štruktúry ECAV v novom zložení. Na synodu, ktorá sa konala 24. až 26. júna 2004 v Bystrej predložila správu o svojej činnosti, kde predstavila model odvodený od predchádzajúceho modelu 7 dištriktov s tým, že by boli vytvorené 4 dištrikty a zachovaný by bol aj generálny biskupský úrad a vypadol by jeden z organizačných článkov – seniorát. V správe sa navrhuje menovať jedného člena komisie na plný, respektíve čiastočný úväzok. V diskusii zaznamenanaj k tomuto bodu sa opakovane ozvali niektorí členovia synody so striktným názorom zrušiť komisiu alebo ju ponechať v inom režime práce, aby cirkev každoročne zbytočne nebola znervózňovaná touto témou. Tento návrh však neprešiel.

h) Rok 2005

Na ďalšej synode konanej v roku 2005 komisia potvrdila svoj príklon k štruktúre ECAV so 4 dištriktmi, pracovne nazývanými Východ, Sever, Juh a Západ, a jedným administratívnym ústredím na vysokej kvalitatívnej úrovni. 4 dištrikty odvodzuje z historického usporiadania ECAV na území Slovenska, ako aj z toho, že takto rozdeľuje Slovensko aj EÚ. Senioráty by podľa tejto komisie plnili hlavne pastorálnu úlohu, biskupi by mali kompetencie podelené v rámci celocirkevných úloh, jedno ústredie by plnilo administratívne funkcie pre celú cirkev – všetky dištrikty. Komisia si dala za úlohu do budúcej synody spracovať model do legislatívnej formy a podložiť aj finančnými prepočtami. V diskusii zazneli výhrady voči neúplným kompetenciám biskupov (obmedzené na pastorálne záležitosti) a poukázalo sa aj na potrebu reprezentácie cirkvi navonok či už smerom k zahraničiu, alebo voči štátnym orgánom.

i) Rok 2006

Na synode konanej v roku 2006 v Piešťanoch predstavila komisia ďalší model, a to model troch dištriktov, pracovne nazvaných Východ, Stred a Západ, s centrami v Prešove, vo Zvolene a v Bratislave. Bratislavský biskupský úrad by mal mať zároveň status administratívneho centra ECAV. Tým, že by sa seniorát stal výlučne pastorálnym misijným medzistupňom bez právnej subjektivity, navrhovaný model vlastne predstavuje administratívne dvojstupňovú štruktúru. Tento návrh počíta s generálnym (synodálnym) biskupom voleným všetkými dištriktmi. Správa apeluje na jednotu cirkvi a zachováva presbyteriálno-synodálny princíp riadenia. Administratívne centrum by bolo podriadené dištriktuálnym predsedníctvám troch dištriktov. Dištrikty by predstavovali vrcholné cirkevné celky ECAV a plnili by svoju funkciu – byť administratívnym a pastorálnym servisom pre podporu cirkevných zborov na svojom území. Seniorátom vypadne administratívna funkcia a pretransformujú sa na misijno-pastorálne celky. V diskusii zazneli vážne výhrady zo strany

seniorov k reálnosti transformácie seniorátov na pastorálne centrá. Štruktúra cirkvi bez tradičného seniorátu s právnou subjektivitou je nerealizovateľná. Pochybnosti v diskusii zazneli aj tomu, že by jednotu cirkvi mala prezentovať len synoda, ale nemalo by byť aj presbyterstvo, predsedníctvo, zbor biskupov alebo generálne presbyterstvo. V diskusii opäť zaznela požiadavka konzultovať so seniorátmi variantné návrhy štruktúry dopredu.

j) Rok 2007

Generálne presbyterstvo Uznesením č. 29/07 schválilo na svojom zasadnutí 26. januára 2007 v Liptovskom Hrádku nové zloženie Komisie pre zjednodušenie štruktúry ECAV. V správe o svojej činnosti za rok 2007 predloženej generálnemu presbyterstvu na zasadnutie 23. 5. 2008 ako hlavné ciele, ktoré by sa reštrukturalizáciou mali naplniť, boli definované:

- CZ je základom cirkevnej organizácie ECAV,
- CZ majú byť ekonomicky a právne samostatné, treba počítať do budúcnosti so zlučovaním malých zborov, čo sa má v seniorátoch zodpovedne posúdiť,
- postup pri schvaľovaní usporiadania ECAV by malo byť postupné
- otázkou pre celocirkevnú diskusiu je opodstatnenosť štvorstupňového riadenia
- podpora decentralizácie v ECAV
- striktné rozdelenie výkonnej, zákonodarnej a súdnej právomoci v ECAV

V tejto súvislosti komisia rozbehla v seniorátoch celocirkevnú diskusiu k otázkam reštrukturalizácie. Reagovala tak na opakované požiadavky zástupcov seniorátov prezentovaných na synodách, aby sa veci reštrukturalizácie konzultovali na seniorátoch. Táto diskusia bola vyhodnotená v roku 2008 a aj na základe tejto diskusie bol spracovaný najprv interný 15 stránkový materiál pre potreby členov komisie a tento po doplnení spolu s výstupmi z komisie pre prípravu ekonomickej samostatnosti ECAV na Slovensku pripravený v tomto študijnom materiály pre internú potrebu konferencie.

Vaše názory, pripomienky, postrehy, doplnenia očakávame na adrese:

restrukturalizacia@ecav.sk

Ďakujeme